

ОПОРНИ/ДОВІДКОВІ КОНСПЕКТИ І ПЕРЕВЕРНУТЕ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Протягом останніх п'яти років на систему освіти присутній вплив мають події, обумовлені непростою ситуацією в країні, на фоні якої відбувається процес розвитку студентів. Перехід на змішану, дистанційну форми навчання, а в останній час, переважно, асинхронний режим навчання, потребують комбінування й варіативності сучасних методів, засобів, форм, прийомів навчання тощо, що сприятиме досягненню вищих результатів у вивченні та засвоєнні програмового матеріалу кожним студентом. Також не слід нівелювати той факт, що в епоху, коли інформація доступна всім, змінюється роль викладача. Зараз багато говориться про те, що викладачі (вчителі) перестають бути “єдиними, хто знає”. А студенти часом краще володіють способами швидкого знаходження потрібної інформації. Тому викладачеві простіше виступати в ролі модератора роботи, яку здійснюють самі студенти. У наш час розроблено чимало підходів до проведення занять сучасними нестандартними методами.

Зосередимо увагу на одній із основних форм організації навчання студентів у ЗВО – лекції: не в контексті механічного конспектування, без усвідомлення її змісту, пасивного сприйняття інформації студентами, і, як наслідок, відсутності розвитку творчого мислення, мотивації, пізнавальної діяльності та самостійності, а у форматі використання інноваційних методів і компетентнісного підходу, з опорою на принципи науковості, систематичності, послідовності, наочності, усвідомленості й активності.

Одним із результативних підходів до опанування студентами теоретичним матеріалом, вважаємо, є використання опорних/довідкових конспектів у симбіозі із комбінованою моделлю перевернутого навчання під час організації і проведення лекційних занять. Практика використання опорних/довідкових конспектів у ЗЗСО доволі поширена. Її ж реалізація у ході читання лекцій у ЗВО перетворює студентів у активних користувачів, вони вникають у взаємозв'язки між поняттями теми, стежать за ходом думок, доведенням основних фактів тощо, не відволікаючись на детальні записи та не гублячи канву самої лекції. У той же час, використання технології перевернутого навчання привчає студентів до поглибленого опрацювання теоретичного матеріалу, формує мотивацію пізнавальної діяльності, підвищує значимість їх роботи.

Узагальнюючи вище сказане та зважаючи на результати нашої практики, можна констатувати, що студенти включаються в активну пізнавальну діяльність щодо вивчення нового матеріалу, у ході цього в них активізується увага, сприйняття, осмислення і мимовільне запам'ятовування. У кінці лекції викладач демонструє опорний/довідковий конспект і систематизує вивчену тему.

Деталізуємо зазначений підхід на прикладі викладання дисципліни “Елементарна математика” майбутнім учителям математики. Ураховуючи специфіку дисципліни (знайомий теоретичний матеріал, практична спрямованість тощо), підготовка викладача до лекцій неабияк потребує комбінування й варіативності сучасних методів, засобів, форм тощо. Виділимо і стисло схарактеризуємо ключові етапи роботи зі студентами.

Доаудиторна робота викладача. Викладач формує структуру опорного/довідкового конспекту, переважно, у вигляді презентації. Матеріал розміщується на платформі Moodle. Також відбувається поділ студентів на мікрогрупи

(за бажанням студентів, урахувавши можливість спільної роботи в асинхронному режимі навчання), кожна з яких має працювати за чітко визначеними шкільними підручниками (з метою проведення порівняльного аналізу різних авторських підходів до послідовності викладення теоретичних фактів).

Доаудиторна робота студентів. Студенти вивчають, аналізують, структурують теоретичний матеріал, доповнюючи опорний/довідковий конспект лекції відповідно до визначених шкільних підручників. Разом із тим, під час детальної роботи над матеріалом студент повинен додати в опорний конспект деталізацію доведення основних тверджень теми. Це є запорукою того, що незафіксовані на лекції деталі викладення можуть бути відновлені і не стануть прогалинами в знаннях. Підготовлений студентами матеріал розміщується на платформі, щоб викладач і студенти (за бажанням) могли з ним ознайомитися. Так студенти активно залучаються до індивідуальної чи спільної роботи, а викладач може проконтролювати і, за необхідності, скоректувати зміст, форму чи план заняття. Як показує практика, студенти, залучені до роботи над складанням опорних/довідкових конспектів, краще засвоюють теоретичний матеріал, вони порівнюють компоненти, встановлюють між ними логічні зв'язки, мимовільно включають розумовий апарат щодо аналізу, порівняння, синтезу, узагальнення. Це сприяє формуванню в майбутніх учителів міцних знань і розвитку їх мислення.

Аудиторна робота – заняття в режимі відеоконференції з використанням сервісу Zoom. На лекції систематизується та узагальнюється навчальний матеріал теми, розглядаються різні підходи до теоретичної хронології, демонструється опорний/довідковий конспект (наочний, структурований, акцентуаційний, містить мінімальний обсяг інформації, щоб на його основі можна було відтворити повний зміст). Студенти залучаються до інтерактиву – наводять контрприклад, ілюструють теорію практикою, встановлюють міжпредметні зв'язки тощо.

Звичайно, що ідеальний опорний конспект не створюється відразу, однак, отриманий таким чином набір опорних/довідкових конспектів стає методичною основою для студента під час підготовки його до підсумкового контролю.

Поєднання опорних/довідкових конспектів із комбінованою моделлю перевернутого навчання у ході лекційних занять сприяє інтеграції в студентів актуальних для сучасної людини аспектів самоменеджменту, самоконтролю і мотивації. Адже, за такої організації системи підготовки майбутнього вчителя особлива увага приділяється самостійній роботі здобувачів освіти, під час якої вони навчаються володіти прийомами процесу пізнання, поглиблювати та розширювати професійні знання, творчо їх застосовувати на практиці, розвивати інтерес до навчально-пізнавальної діяльності, тобто формувати і розвивати професійну компетентність.

Анотація. Москаленко Ю. Д., Москаленко О. А., Коваленко О. В., Черкаська Л. П. **Опорні/довідкові конспекти і перевернуте навчання під час проведення лекційних занять.** У статті розглядається можливість поєднання опорних/довідкових конспектів із комбінованою моделлю перевернутого навчання під час організації і проведення лекційних занять з елементарної математики.

Ключові слова: студент, викладач, лекція, опорні/довідкові конспекти, перевернуте навчання.

Summary. Moskalenko Y., Moskalenko O., Kovalenko O., Cherkaska L. **Basic summaries and flipped learning during lecture classes.** The article deals with the possibility of combining basic summaries with a combined model of flipped learning during the organization and conducting of lecture classes in elementary mathematics.

Keywords: student, lecturer, lecture, basic summaries, flipped learning.